ການລ້ຽງໄກ່ພື້ນເມືອງ

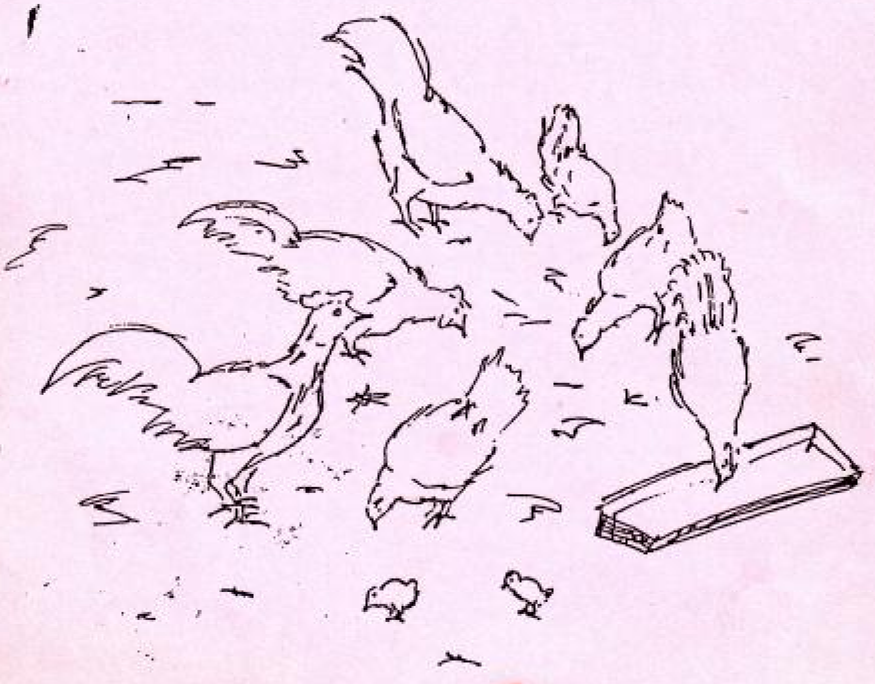

ໂດຍ: ອ.ຈ ວັນສີ ປະຖຸມມະວົງ

ຜູ້ລຽບລຽງ: ອ.ຈ ໄພໄຊ

ການລ້ຽງໄກ່ພື້ນເມືອງ

1. **<u>ຂໍ້ຄວນຄຳນຶງໃນການລ້ຽງໄກ່ພື້ນເມືອງ.</u>**
   - 1.1 ພັນດີ.
   - 1.2 ອາຫານດີ
   - 1.3 ປ້ອງກັນດີ.
   - 1.4 ບໍລິການດີ.
   - 1.5 ຕະຫຼາດດີ

2. **<u>ສະຖານທີ່ລ້ຽງໄກ່.</u>**

ແຕ່ກ່ອນຊາວບ້ານເຄີຍລ້ຽງໄກ່ໂດຍເຮັດລົກໄກ່ໄວ້ກ້ອງຕະລ່າງ, ກ້ອງເລົ້າ ຫຼື ກ້ອງຮົ່ມໄມ້ ແຕ່ມັກຈະມີບັນຫາ ແລະ ບໍ່ໄດ້ຮັບຜົນດີ. ເມື່ອເຫັນວ່າເປັນແນວນັ້ນຈຶ່ງມີການປ່ຽນ, ໄປປຸກລົກໄກ່ຢູ່ໄກເຮືອນ, ລົກໄກ່ຄວນສ້າງຢູ່ບ່ອນດິນສູງນ້ຳບໍ່ຖ້ວມ, ມີແສງແດດສ່ອງ, ມີລົມພັດຜ່ານໄດ້ດີ, ມີນ້ຳ ແລະ ແຫຼ່ງອາຫານ, ໄກຊຸມຊົນ.

3. **<u>ລັກສະນະຂອງລົກໄກ່.</u>**

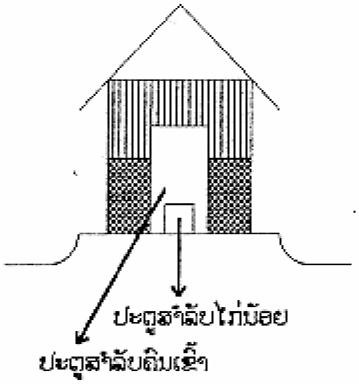

3.1 ສ້າງດ້ວຍວັດຖຸທີ່ຊອກໄດ້ງ່າຍໃນທ້ອງຖິ່ນ, ປະຢັດທຶນ, ທົນທານ.

3.2 ຫຼັງຄາມຸງດ້ວຍວັດສະດຸທີ່ຊອກໄດ້ງ່າຍໃນທ້ອງຖິ່ນ, ກັນຝົນ ກັນແດດໄດ້ເຊັ່ນ: ຫຍ້າຄາ, ຫຍ້າແຝກ, ຝາ.........

3.3 ມີປະຕູເຂົ້າ - ອອກສູງໃຫ້ຄົນເຂົ້າ - ອອກໄດ້ສະບາຍ ແລະ ຕ້ອງມີປະຕູນ້ອຍສຳລັບໄກ່ແລ່ນເຂົ້າ - ອອກ ຂະໜາດພໍດີກັບໄກ່ເຂົ້າ - ອອກໄດ້ເທື່ອລະໂຕ. (ເພື່ອສະດວກໃນການນັບ ແລະ ກວດກາໄກ່).

3.4 ຝາຄອກໄກ່ແອ້ມດ້ວຍວັດສະດຸທີ່ຊອກໃນທ້ອງຖິ່ນໄດ້ງ່າຍເຊັ່ນ: ໄມ້ໄຜ່, ຝານັບແຕ່ພື້ນເຖິງແອວຄວນແອ້ມໃຫ້ຕຶບ ເພື່ອປ້ອງກັນລົມພັດ, ສ່ວນຝາແຕ່ພຽງແອວຂຶ້ນໄປເຖິງຫຼັງຄາຄວນແອ້ມຫ່າງ ເພື່ອໃຫ້ລົມພັດຜ່ານໄດ້, ແສງສະຫວ່າງກໍ່ສ່ອງໄດ້ບາງເວລາແຕ່ ສາມາດປ້ອງກັນສັດທີ່ເຂົ້າມາລົບກວນໄກ່ໄດ້ເຊັ່ນ: ງູ, ເຫງັນ, ໝາ ....

3.5 ມີຄອນໃຫ້ໄກ່ນອນຊຶ່ງເຮັດດ້ວຍໄມ້ໄຜ່ກົມຂະໜາດພໍດີກັບຕີນໄກ່ຈັບໄດ້, ຖ້າເຮັດຄອນຫຼາຍອັນຄວນໃຫ້ສູງລະດັບດຽວກັນ. ຖ້າເຮັດຄອນສູງຫຼາຍຄອນເຮັດຂັ້ນໄດໃຫ້ໄກ່ໄຕ່ນ້ອຍໄຕ່ຂຶ້ນໄດ້.

3.6 ມີຮອງໄຂ່ໄວ້ຄຽງຈ້ານອນແມ່ໄກ່, ຮອງໄກ່ສ່ວນຫຼາຍຈະເອົາກະຕ່າ ຫຼື ເອົາໄມ້ປ່ອງມາສານເປັນກະຕ່າ.

3.7 ໃນລົກໄກ່ຄວນຈັດໃຫ້ມີມຸມທີ່ເປັນລັກສະນະຫ້ອງນ້ອຍ (ຫ້ອງນ້ອຍ) ທີ່ສານດ້ວຍແຕະໜາຊຶ່ງຈັດໃຫ້ໄກ່ແມ່ລູກອ່ອນ ແລະ ລູກນອນ, ໄກ່ແມ່ລູກອ່ອນ ແລະ ລູກຈະນອນຢູ່ພື້ນດິນເຮົາຕ້ອງເອົາໃຈໃສ່ບໍ່ໃຫ້ສັດເຂົ້າລົບກວນ.

3.8 ພື້ນລົກໄກ່ຄວນເປັນດິນອັດແໜ້ນຍ້ອນສາມາດກວາດເອົາຂີ້ໄກ່ອອກມາເຮັດຝຸ່ນບົ່ມໄດ້ງ່າຍ, ບໍ່ຄວນຮອງດ້ວຍແກບ ເພາະແກບຈະຊຶ່ງເຂົ້າຕາໄກ່. ແກບມັກຈະເກີດໄຮໃນລົກໄກ່.

3.9 ບໍລິເວນໜ້າລົກໄກ່ຕ້ອງເປັນເດີ່ນຫລ້າງດິນອັດແໜ້ນ ເພື່ອເຮັດເປັນເດີ່ນໃຫ້ອາຫານ ແລະ ຄວນມີພາຊະນະໃສ່ອາຫານ.

3.10 ອ້ອມຮອບລົກໄກ່ບໍ່ຄວນມີຕົ້ນໄມ້ໃຫຍ່ຫຼາຍເພາະຈະເຮັດໃຫ້ມືດ, ລົມພັດຜ່ານບໍ່ສະດວກ.

3.11 ຕາມສາຍຄາລົກໄກ່ຕ້ອງມີຮ່ອງລະບາຍນ້ຳຝົນ ເພື່ອປ້ອງກັນບໍ່ໃຫ້ນ້ຳຝົນໄຫຼເຂົ້າລົກ, ຖ້າພື້ນລົກຊຸ່ມຈື້ນຈະມີສ່ວນໃຫ້ໄກ່ເປັນຫວັດໄດ້ງ່າຍ.

3.12 ທິດຂອງລົກໄກ່, ຖ້າເປັນລົກນ້ອຍຫັນໄປທິດໃດກໍ່ໄດ້, ແຕ່ຖ້າລົກໃຫຍ່ຄວນຫັນສີໜ້າໄປຕາມທາງຕາເວັນອອກ ຫຼື ຕົກກໍ່ໄດ້.

4. <u>ພັນໄກ່</u>

ໄກ່ພື້ນເມືອງ (ໄກ່ລາດ) ທຸກພັນຈະດີພໍດຶ່ງຈະເໝາະສົມກັບແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນທີ່ລ້ຽງ, ໄກ່ເຂດທາວກໍ່ເໝາະສົມກັບເຂດໜາວບໍ່ສົມຄວນທີ່ຈະລ້ຽງຢູ່ເຂດຮ້ອນ, ໄກ່ທີ່ງຽບບໍ່ສົມຄວນຈະເອົາໄປລ້ຽງຢູ່ເຂດພູດອຍ.

ກ. <u>ລັກສະນະຂອງໄກ່ທີ່ດີ.</u>

1. ແຂງແຮງດີ.
2. ຕາເກີນເກັ່ງ
3. ແມ່ພັນດີ. (ຂະຫຍາຍພັນດີ, ໄຂ່ຫຼາຍ, ຟັກໄຂ່ເປັນ, ລູກຫຼາຍ)
4. ລ້ຽງລູກເກັ່ງ.
5. ກິນເກືອຍແຕ່ໃຫຍ່ໄວ.

ຂ. <u>ປະເພດໄກ່.</u>

1. ໄກ່ແຈ້ 4 - 4,5ເດືອນເລີ່ມໄຂ່.
2. ໄກ່ກາງ 5ເດືອນເລີ່ມໄຂ່.
3. ໄກ່ໃຫຍ່ 6ເດືອນເລີ່ມໄຂ່.

ຄ. <u>ລັກສະນະຂອງໄກ່.</u>

1. ໄກ່ເຂດໜາວເທິງພູດອຍເປັນໄກ່ພັນໃຫຍ່ມີຂົນດົກໜາ, ໂຕໃຫຍ່ ຫາກິນຕາມປ່າຕາມດົງກິນມົດ, ແມງ,ໄຂ, ປວກ, ບົ້ງ, ຂີ້ກະເດືອນ.
2. ໄກ່ເຂດຮ້ອນ - ທົ່ງພຽງ ເປັນໄກ່ພັນກາງຂົນໜ້ອຍ (ຂົນບາງ) ແຕ່ງຫາກິນພໍ ຫຼາຍ, ໄກ່ຈຳພວກນີ້ໄດ້ຮັບການພັດທະນາຈາກໄກ່ປ່າມາເປັນໄກ່ບ້ານ.
3. ໄກ່ແຖວຊາຍປ່າ ພັນໄກ່ແຈ້ (ບ້ານນາແຄມໂຄກ ຫຼື ປ່ານ້ອຍ) ໂຕນ້ອຍ, ຈ່ອຍ, ຮຽວ ເຊັ່ນ: ໄກ່ແຈ້.

   ການເລືອກພັນໄກ່ມາລ້ຽງນັ້ນສຸດແລ້ວແຕ່ຄວາມເໝາະສົມ, ແຕ່ຕ້ອງເລືອກພັນໃຫ້ເໝາະສົມກັບສະພາບແວດລ້ອມ ແລະ ທ້ອງຖິ່ນນັ້ນເອງ.

5. <u>ການກຽມສະຖານທີ່ກ່ອນເອົາໄກ່ມາລ້ຽງ.</u>

5.1 ຕ້ອງຊື້ໄກ່ຢູ່ບ່ອນບໍ່ມີພະຍາດລະບາດໃນບ້ານນັ້ນມາກ່ອນ.

5.2 ຊື້ໄກ່ພໍ່ພັນແມ່ພັນຄວນມາຈາກຕ່າງຖິ່ນຕ່າງໝູ່ບ້ານກັນເພື່ອຈະໄດ້ລູກໄກ່ທີ່ດີ, ຖ້າພໍ່ພັນແມ່ພັນມາຈາກສາຍເລືອດໃກ້ຊິດກັນຈະໄດ້ລູກໄກ່ທີ່ອ່ອນແອ.

5.3 ກ່ອນນຳໄກ່ເຂົ້າມາລ້ຽງຕ້ອງກຽມລົກໄກ່ໃຫ້ສະອາດ, ນ້ຳທີ່ໃຫ້ໄກ່ກິນຄວນປະສົມນ້ຳສະກັດຊີວະພາບເຄືອເຂົາຮໍ່ອັດຕາສ່ວນ 1ບ່ວງແກງຕໍ່ນ້ຳ 10ລິດ ໃຫ້ໄກ່ກິນນ້ຳກ່ອນ 1ຊົ່ວໂມງຈາກນັ້ນຈຶ່ງໃຫ້ອາຫານ.

6. <u>ການລ້ຽງໄກ່ນ້ອຍ.</u>

ຫຼັງຈາກໄກ່ເບາະອອກຈາກໄຂ່ໄດ້ 24ຊົ່ວໂມງແລ້ວຈຶ່ງໃຫ້ກິນອາຫານ, ຖ້າເອົາທານໃຫ້ກິນອາຫານໂລດ, ໄກ່ນ້ອຍອາດຈະເຈັບທ້ອງ. ບໍລິເວນລ້ຽງໄກ່ນ້ອຍຄວນແຍກອອກຕ່າງຫາກ.

<u>ການລ້ຽງໄກ່ນ້ອຍ 2ວິທີ</u>

1. ໃຫ້ແມ່ໄກ່ລ້ຽງ.
2. ແຍກເອົາໄກ່ນ້ອຍໄປລ້ຽງຕ່າງຫາກ.

ການໃຫ້ແມ່ໄກ່ລ້ຽງເອງບໍ່ເປັນພາລະຕໍ່ຜູ້ລ້ຽງ, ແຕ່ຈຳນວນເທື່ອການໄຂ່ຂອງແມ່ໄກ່ ຈະບໍ່ມີຫຼາຍຕໍ່ປີ, ຖ້າເຮົາແຍກໄກ່ນ້ອຍລ້ຽງຕ່າງຫາກຈະເພີ່ມວຽກໃຫ້ແກ່ຜູ້ລ້ຽງແຕ່ແມ່ໄກ່ຈະ ອອກໄຂ່ໄດ້ຫຼາຍເທື່ອຕໍ່ປີ

6.1 ການໃຫ້ແມ່ໄກ່ລ້ຽງເອງສຸ່ມໄກ່ແມ່ລູກອ່ອນຕ້ອງເຮັດ:

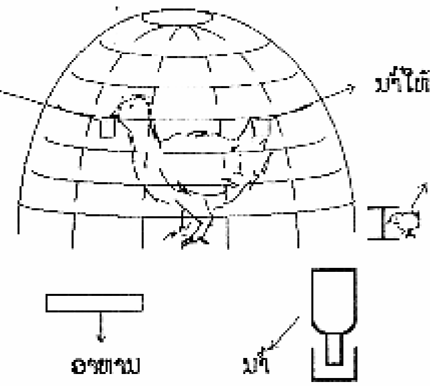

ສຳລັບໄກ່ນ້ອຍສຳລັບເອົາໄວ້ນອກສຸ່ມ

ຖ້າໄກ່ເບາະ 3 - 4ແມ່ຂຶ້ນໄປ

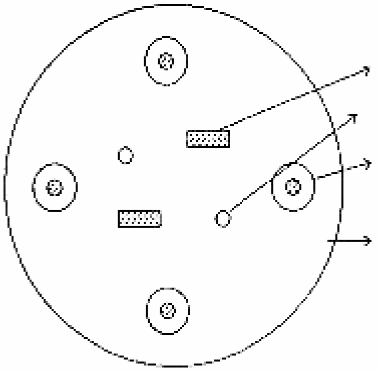

ຢ່າລືມນ້ຳໃຫ້ໄກ່ກິນທັງໃສ່ນ້ຳສະກັດຊີວະພາບເຄືອເຂົາຮໍ່ຕາມອັດຕາສ່ວນຂ້າງເທິງ.

- <u>ເຕົາອົບໄກ່ນ້ອຍ (ເຕົາໄຟຟ້າ)</u>

ລະດູໜາວຄວນມີເຕົາອົບໄກ່ນ້ອຍຊ່ວຍ

ກະປ໋ອງນົມຝຸ່ນ

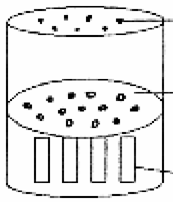

ນອກນັ້ນຍັງມີ

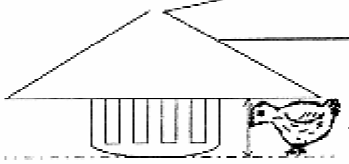

<u>ການສັງເກດຄວາມເໝາະສົມອຸ່ນນະພູມຂອງການອົບຂອງໄກ່ນ້ອຍ</u>

- ຖ້າໄກ່ນ້ອຍເຂົ້າໄປໃກ້ເຕົາສະແດງວ່າໄຟອ່ອນຕ້ອງໄຂຮູອາກາດເພີ້ມ.
- ຖ້າໄກ່ນ້ອຍຢູ່ກະແຈກກະຈາຍທົ່ວໄປສະແດງວ່າຄວາມຮ້ອນພໍດີ.
- ຖ້າໄກ່ນ້ອຍຢູ່ໄກ້ເຕົາອົບສະແດງວ່າຮ້ອນເກີນໄປຄວນປິດຮູລະບາຍຄວາມຮ້ອນບາງຮູໄວ້.

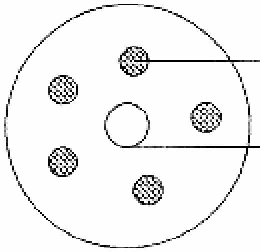

ພາຊະນະໃສ່ອາຫານໄກ່ນ້ອຍ:

ບັ້ງໄມ້ໄຜ່, ໄມ້ພາງ .... (ຂະໜາດບໍ່ໃຫ້ໃຫຍ່)

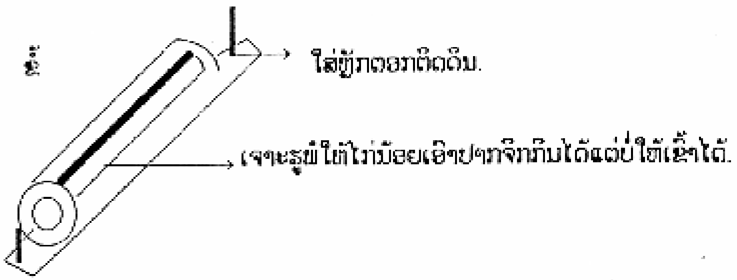

ພາຊະນະໃສ່ອາຫານໃຫ້ໄກ່ນ້ອຍ:

ບັ້ງໄມ້ໄຜ່ . . . .

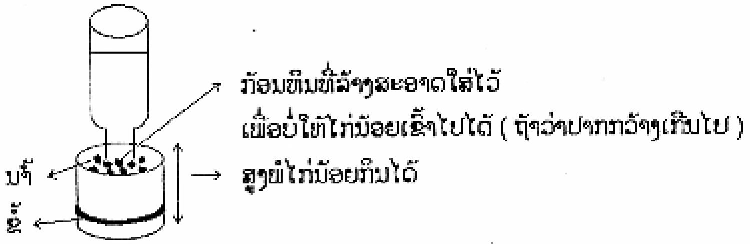

ເມື່ອໄກ່ນ້ອຍແຂງແຮງ (ອາຍຸປະມານ 7ວັນ) ກໍ່ປ່ອຍໃຫ້ແມ່ໄກ່ພາລູກໄປຊອກກິນເອງ, ຕໍ່ມາເມື່ອໄກ່ນ້ອຍອາຍຸ 1ເດືອນ ຄວນແຍກແມ່ ແລະ ລູກຈັບແມ່ໄກ່ໃສ່ສຸ່ມໃຫ້ໄກ່ນ້ອຍໄປຊອກກິນເອງ, ໄກ່ນ້ອຍໄປຊອກກິນ 2 - 3ວັນກໍຈະລືມແມ່, ແມ່ໄກ່ເລີ່ມປະສົມພັນ ແລະ ອອກໄຂ່ຮຸ່ນຕໍ່ໄປ (ຖ້າເອົາໄກ່ຜູ້ຂັງໃສ່ນຳຍິ່ງເປັນການດີ).

6.2 **ການລ້ຽງລູກໄກ່ເອງ.**

1. ທຳຄວາມສະອາດລົກໄກ່ດ້ວຍການສີດພົ່ນນ້ຳສະກັດຊີວະພາບລ່ວງໜ້າ 2 – 3ວັນ.
2. ກຽມເຄື່ອງອົບໄກ່ໄວ້ກ່ອນ 1ຊົ່ວໂມງ.
3. ເຮັດຮົ້ວອ້ອມເພື່ອບໍ່ໃຫ້ໄກ່ນ້ອຍອອກໄກເຄື່ອງອົບ, ພໍດີກັບຈຳນວນໄກ່.
4. ເອົາໄກ່ນ້ອຍທີ່ເປາະແລ້ວ 1ວັນມາຢູ່ໃນຮົ້ວຂອງເຄື່ອງອົບ.
5. ສອນໄກ່ນ້ອຍກິນນ້ຳເທື່ອລະໂຕ (ຄ່ອຍຄົ້ມຫົວລົງ).

6. ເອົາແຜ່ນເຈ້ຍ ຫຼື ສັງກະສີຮອງອາຫານແລ້ວໃຫ້ໄກ່ນ້ອຍສັບມີສຽງດັງໂຕອື່ນກໍຈະມາກິນ ຄືກັນ.

7. ຜູ້ລ້ຽງຕ້ອງສັງເກດເຄື່ອງອົບເລື້ອຍໆເພື່ອໃຫ້ໄກ່ນ້ອຍມີຄວາມອົບອຸ່ນເໝືອນກັບຢູ່ນຳແມ່ຂອງມັນ.

<u>ອາຫານຂອງໄກ່ນ້ອຍ:</u>

1. ປົ້ງ, ແມງໄມ້, ປວກທີ່ຕາຍແລ້ວ, ຕັກແຕນ (ອາຫານປະເພດຊີ້ນ)............
2. ເຂົ້າປຽນ (ເຂົ້າປາຍ) ໝາກຫຍ້າ (ອາຫານປະເພດແປ້ງ)....................
3. ຜັກສົດ, ຫຍ້າສົດ, ໝາກໄມ້ສຸກ (ອາຫານປະເພດວິຕາມິນ)..................
4. ຖ້າໃຫ້ອາຫານສຳເລັດຄວນລົດລົງເລື້ອຍໆເພື່ອສອນໃຫ້ໄກ່ໄດ້ຊອກກິນເອງ.

8. ກ່ອນປ່ອຍໄກ່ 7ມື້ໃຫ້ສອນໄກ່ອອກຊອກຫາກິນ ຄ່ອຍຫຍັບອາຫານ ແລະ ນຳອອກໄກ ຈາກບ່ອນເກົ່າ ແລະ ຄ່ອຍຫວ່ານອາຫານລົງພື້ນດິນ ຫຼື ໃບປາຫຍ້າ.

* <u>ໄກ່ແບ່ງອອກເປັນ 3ຮຸ່ນ</u> *

1. <u>ໄກ່ນ້ອຍ:</u> ຄືໄກ່ເລີ່ມແຕກຈາກປີ້ 1,5ເດືອນ (45ວັນ).
2. <u>ໄກ່ຮຸ່ນ:</u> ຄືໄກ່ທີ່ມີອາຍຸ1,5ເດືອນ (45ວັນ) – 4ເດືອນ (120ວັນ).
3. <u>ໄກ່ໃຫຍ່:</u> ຄືໄກ່ທີ່ມີອາຍຸ 4ເດືອນຂຶ້ນໄປ.

7. <u>ເວລາໃຫ້ອາຫານໄກ່ (ເກືອໄກ່).</u>

7.1 ເກືອໄກ່ຕອນແລງ, ຕອນເຊົ້າໃຫ້ໄກ່ໄປຊອກກິນເອງ, ຖ້າເຮົາເກືອໄກ່ຕອນເຊົ້າຈະເປັນນິໄສບໍ່ດີໃຫ້ໄກ່, ໄກ່ຈະວົນວຽນຢູ່ອ້ອມແອ້ມເຮືອນບໍ່ໄປຊອກຫາກິນເອງຖ້າກິນນຳແຕ່ເຈົ້າຂອງ.

7.2 ເວລາປ່ອຍໄກ່ຕອນເຊົ້າຜູ້ລ້ຽງຕ້ອງນັບຈຳນວນເພາະໄກ່ອອກເທື່ອລະໂຕ. (ເປັນການກວດກາເພື່ອຕິດຕາມສະພາບການເສຍ, ເຈັບ, ຕາຍຂອງໄກ່).

7.3 ການເກືອໄກ່ຕອນແລງແມ່ນການເຝິກແອບບໍ່ໃຫ້ໄກ່ໄປຫາກິນໄກຫຼາຍ, ຕ້າຍຄ່ຳແລ້ວໄກ່ຈະຟ້າວກັບເພາະຢ້ານບໍ່ທັນກິນອາຫານນຳໝູ່.

7.4 ຜູ້ລ້ຽງຕ້ອງສັງເກດວ່າ: ຖ້າໝູ່ໄກ່ໃຫຍ່ຈຶ່ງແມ່ນໄກ່ອີ່ມແລ້ວຖ້າໄກ່ກິນບໍ່ອີ່ມໃຫ້ເກືອເພີ່ມ ແລະ ກວດເບິ່ງແຫຼ່ງອາຫານ.

8. ແຫຼ່ງອາຫານໄກ່.

ຕາມທຳມະຊາດ,ທົ່ງນາ, ສວນ, ປ່າ . . . . . ຕ້ອງສ້າງເງື່ອນໄຂໃຫ້ມີອາຫານຂອງໄກ່ພຽງພໍ ດ້ວຍການບໍ່ຖາງປ່າ, ບໍ່ຈູດປ່າ, ປູກພືດທີ່ຄົນກິນໄດ້ ແລະ ກິນບໍ່ໄດ້, ອາຫານຈຳພວກແປ້ງເຊັ່ນ: ສາລີ, ມັນ, ເຜືອກ ຄວນປູກໄວ້ເພື່ອໃຫ້ໄກ່ໄດ້ຊອກກິນໄດ້, ຕາມປ່ານ້ອຍແຄມນາຄວນຖາງເປັນທາງຈັ່ງ ເພື່ອໃຫ້ໄກ່ຫາກິນສະດວກ ໝາຍວ່າໃຊ້ທຳມະຊາດໃຫ້ເປັນປະໂຫຍດ.

ສິ່ງສຳຄັນນ້ຳຕ້ອງມີບໍ່ຂາດຢູ່ຕາມຈຸດທີ່ຕ້ອງການໃຫ້ໄກ່ໄປຊອກກິນ, ເວົ້າລວມແລ້ວຖ້າລ້ຽງໄກ່ພື້ນເມືອງຕ້ອງເບິ່ງສະຖານທີ່ລ້ຽງ 10ຕາແມັດຕໍ່ໄກ່ 1ໂຕເທົ່ານີ້ກໍພໍແລ້ວ.

9. ການຟັກໄຂ່.

ການຟັກໄຂ່ຖ້າປະຕິບັດຖືກຕ້ອງຈະຂະຫຍາຍພັນໄກ່ໄດ້ຫຼາຍ, ຖ້າເປັນໄປໄດ້ຄວນໃຫ້ແມ່ໄກ່ຟັກໄຂ່ພ້ອມກັນ 4 - 5ແມ່ເຮົາຈະເສຍເວລາດູແລພຽງຄັ້ງດຽວໄດ້ໄກ່ນ້ອຍເກືອບ 50 - 60ໂຕ ເຮັດໃຫ້ກຸ້ມຄ່າຂອງການເຮັດວຽກ.

9.1 ຮອກໄຂ່ (ຮັງໄຂ່) ໃຊ້ກະຕ່າໄມ້ມັດຕິດແໜ້ນ, ຮອງດ້ວຍເສດຜ້ານຸ້ມບໍ່ໃຫ້ເປັນບ່ອນຫຼຸບໄຂ່ຈະແຕກງ່າຍ, ຖ້າແບນໂພດກໍຈະເຮັດໃຫ້ໄຂ່ກິ້ງອອກ, ຖ້າຮອງດ້ວຍຫຍ້າເຟືອງຈະເກີດໄຮ, ປາກຮອກໄກ່ເອົາຜ້າເສດພັນໃສ່ເພື່ອເຊັດຕີນໄກ່ກ່ອນເຂົ້າຟັກໄຂ່ ແກ້ອອກທຳຄວາມສະອາດໄດ້.

9.2 ເຕັກນິກການຟັກໄຂ່ໄກ່ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ລູກໄກ່ອອກເທື່ອລະຫຼາຍພ້ອມກັນ.

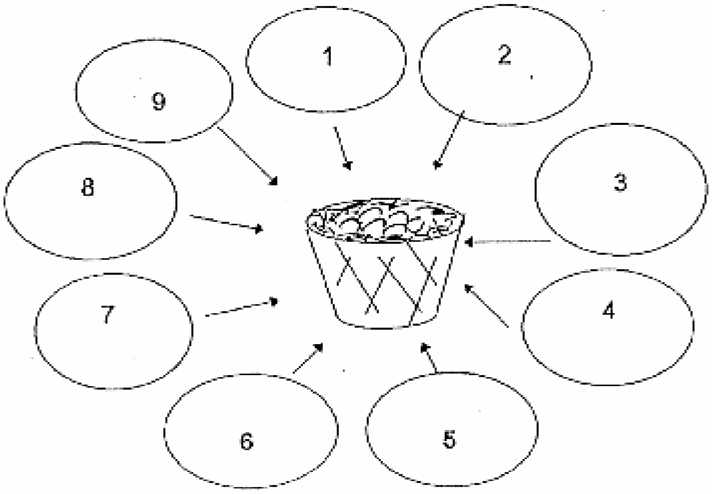

9.2/1. ເກັບໄຂ່ທຸກວັນໝາຍດ້ວຍສໍ ບອກຊື່ແມ່ໄກ່, ວັນ, ເດືອນ, ປີ.

9.2/2. ເອົາໄຂ່ວາງໄວ້ບ່ອນອ່ອນນຸ້ມ, ລົມພັດຜ່ານໄດ້, ບໍ່ປົກປິດ ແລະ ພິກມື້ລະເທື່ອທຸກວັນ.

9.2/3. ເອົາວັດຖຸຄ້າຍຄືໄຂ່ໄປວາງໃສ່ແທນໃນຮອກໄຂ່.

9.2/4. ຖ້າມີແມ່ໄກ່ໂຕໃດຟັກກ່ອນໃຫ້ຟັກໄຂ່ບ່ອນຖ້າ, ຖ້າມີຮອດ 4 - 5ແມ່ແລ້ວຈຶ່ງໃຫ້ມັນຟັກພ້ອມກັນ.

9.2/5. ໄກ່ແມ່ໜຶ່ງຈະຟັກ 10 -15ໜ່ວຍ, ຟັກ 21ວັນຈະເປາະ, ຖ້າກາຍ 23ວັນໄກ່ນ້ອຍຈະບໍ່ສົມບູນ.

9.2/6. ຖ້າເປືອກໄຂ່ບາງສະແດງວ່າແມ່ໄກ່ຂາດທາດແຄລຊຽມ, ຄວນຊອກເປືອກຫອຍ, ປູ ບົດລະອຽດໃຫ້ກິນ.

9.2/7. ຖ້າແມ່ໄກ່ໂຕໃດກິນໄຂ່ຕົນເອງສະແດງວ່າເປັນໂລກປະສາດ ຫຼື ຂາດທາດຊີ້ນ ຫຼື ບ່ອນຟັກໄຂ່ຮ້ອນເກີນໄປ.

9.2/8. ເວລາແມ່ໄກ່ພວມຟັກໄຂ່ໃຫ້ຕຽມ ເຂົ້າອາຫານໄວ້ໃຫ້ແມ່ໄກ່ໃກ້ໆຮັງຟັກໄຂ່.

9.2/9. ແມ່ໄກ່ຟັກໄຂ່ຈະພິກໄຂ່ເອງຕາມທຳມະຊາດ.

10. <u>ພໍ່ແມ່ພັນໄກ່.</u>

<u>ພໍ່ພັນທີ່ດີ:</u>

1. ພໍ່ພັນ 1ໂຕຕໍ່ແມ່ພັນໄກ່ 10ໂຕ ແຕ່ດີທີ່ສຸດ 5 – 8ໂຕ ແລະ ບໍ່ຢູ່ນຳໄກ່ແມ່ໂຕດຽວ.
2. ພໍ່ພັນເຮັດວຽກໄດ້ 1ປີ ຄວນຊອກພໍ່ພັນໃໝ່ມາປ່ຽນ.
3. ບໍ່ເປັນພະຍາດຂີ້ຂາວ.

<u>ແມ່ພັນທີ່ດີ:</u>

1. ເວລາພົບອາຫານແລ້ວຈະຈິກອາຫານຮ້ອງລູກມາກິນ.
2. ເວລາຂວັດເຂ່ຍອາຫານຈະບໍ່ຂວັດດິນ, ຂີ້ເຫຍື້ອໃສ່ລູກ.
3. ເວລາເຈົ້າຂອງມາເກືອຈະຮ້ອງລູກມາກິນພ້ອມກັນ.
4. ສາມາດພືປີກປ້ອງກັນ (ຕູ້ມ) ລູກໄດ້ໝາຍວ່າປີກໃຫຍ່ກວ້າງ.
5. ບໍ່ມີປະຫວັດເປັນໂລກຂີ້ຂາວ.

11. <u>ການປ້ອງກັນພະຍາດ.</u>

11.1 ປັດກວາດລົກໄກ່ໃຫ້ສະອາດມື້ລະເທື່ອ, ສີດພົ່ນນ້ຳສະກັດຂ້າເຊື້ອພະຍາດໄລ່ແມງ ນ້ຳ 1ລິດຕໍ່ນ້ຳສະກັດຂ້າເຊື້ອພະຍາດ ແລະ ນ້ຳຢາສູບແບວລະ 1ບ່ວງແກງ, ສີດພົ່ນ, ພື້ນ, ຝາ, ເພດານ, ຕູ້ງຄາດ້ານໃນ, ອ້ອມຂ້າງລົກໄກ່, ເດີ່ນບ່ອນເກືອໄກ່.

11.2 ຂີ້ໄກ່ອອກຈາກເລົ້າທຸກເຊົ້າເພື່ອເອົາມາເຮັດຝຸ່ນບົ່ມ, ຖ້າເຫັນວ່າມີໄຮໃຫ້ເອົານ້ຳປະສົມຢາລູບສີດພື້ນ.

11.3 ນ້ຳດື່ມຂອງໄກ່ໃຫ້ປະສົມນ້ຳໝັກຊີວະພາບເຈືອເຂົ້າຈໍທຸກວັນ.

11.4 ໃຫ້ໄກ່ອາບນ້ຳ (ໃຫ້ໄກ່ເກືອກຝຸ່ນ): ຈັດບໍລິເວນອາບນ້ຳຕ່າງຫາກນ້ຳທີ່ຈະອາບໃຫ້ໄກ່ມີສ່ວນປະສົມດັ່ງນີ້:

1. ຝຸ່ນຂາວ 1ສ່ວນ.
2. ຂີ້ເທົ່າ 1ສ່ວນ.
3. ຊາຍ 10ສ່ວນ.

ທັງສາມຢ່າງນີ້ປະສົມກັນໄວ້ອ່າງ ຫຼື ຂຸມ ເພື່ອໃຫ້ໄກ່ໄປນອນເກືອກເອົາຈະເຮັດໃຫ້ໄຮ ແລະ ເຫົາອອກໜີ.

12. <u>ໂລກທີ່ເຄີຍເກີດກັບໄກ່.</u>

12.1 <u>ພະຍາດເສັ້ນດ້າຍ:</u>

ອາການຕາ: ໄກ່ມີນ້ຳຕາໄຫຼຕາປຸກ ຊຶ່ງເກີດຈາກແມງສາບເປັນໂຕນຳພະຍາດ ແລະ ຂີ້ຝຸ່ນເຂົ້າຕາ, ວິທີຮັກສາໃຫ້ເຊັດຕາໄກ່ດ້ວຍນ້ຳອຸ່ນ ຫຼື ໃສ່ນ້ຳມັນດິບ, ອະນາໄມເລົ້າໄກ່ທຸກວັນ, ແຍກໄກ່ໂຕທີ່ເປັນພະຍາດນັ້ນໄວ້ຕ່າງຫາກ.

12.2 <u>ພະຍາດລຳໄສ້:</u>

ໄກ່ຄວນມີການຖ່າຍທ້ອງຈາກສະໝຸນໄພຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍ:

ກ. ແກ່ນໝາກຕ້ຽວ 1ໜ່ວຍຝັກເປັນຊິ້ນນ້ອຍໆໃຫ້ໄກ່ກິນໆໄດ້ 5ໂຕໃຫ້ກິນທຸກເດືອນ.

ຂ. ແກ່ນໝາກກະຖິນແຫ້ງ 1ບ່ວງກາເຟປະສົມອາຫານໃຫ້ໄກ່ກິນ 1ໂຕເດືອນລະເທື່ອ.

12.3 <u>ນິວຄາເຊີນ:</u>

ອາການຂີ້ຂຽວ, ເຫງົາ, ຄໍບິດ, ປ້ອງກັນດ້ວຍວິທີໃຊ້ຢາວັກຊິນປ້ອງກັນຊຶ່ງມີຫຼາຍຊະນິດຄື: ຊະນິດຢອດດັງ, ຕາ, ຊະນິດສັກ, ຊະນິດລະລາຍນ້ຳໃສ່ອາຫານໃຫ້ໄກ່ກິນ, ວັກຊິນສຳລັບໄກ່ລຸ່ນຂຶ້ນໄປເອີ້ນວ່າ ວັກຊິນເຊື້ອເປັນ ຫຼື ເຊື້ອແກ່. ວັກຊິນສຳລັບໄກ່ນ້ອຍເອີ້ນວ່າວັກຊິນເຊື້ອຕາຍ ຫຼື ເຊື້ອອ່ອນ.

<u>ວິທີໃຊ້:</u> ໄກ່ນ້ອຍອາຍຸ 1 - 7ວັນ ໃຊ້ວັກຊີນເຊື້ອອ່ອນ, ໄກ່ອາຍຸເດືອນເຄິ່ງໃຊ້ວັກຊີນປ້ອງກັນນິວຄາເຊີນເຊື້ອແກ່ ຫຼັງຈາກໃຊ້ຄັ້ງທຳອິດແລ້ວຕໍ່ໄປອີກທຸກໆ 6ເດືອນ ຫຼື 1ປີຈຶ່ງໃຊ້ອີກ.

<u>ວິທີປຸງ:</u>

1. ນຳເອົາວັກຊີນທີ່ຊື້ມານັ້ນເກັບໄວ້ໃນກະຕິກນ້ຳກ້ອນ.
2. ເວລາຢອດໃຫ້ທຳຄວາມສະອາດອຸປະກອນໂດຍການຕົ້ມໃຫ້ຮ້ອນປະໄວ້ໃຫ້ເຢັນແລ້ວຈຶ່ງໃຊ້.
3. ຫ້າມໃຊ້ກັບຝູງໄກ່ທີ່ກຳລັງເຈັບປ່ວຍ.
4. ຢາທີ່ປະສົມແລ້ວໃຫ້ຮີບໃຊ້ພາຍໃນ 1ຊົ່ວໂມງ.
5. ອຸປະກອນເມື່ອໃຊ້ແລ້ວໃຫ້ທຳລາຍໂດຍເຜົາຖິ້ມ.

<u>ສະໝຸນໄພທີ່ໃຊ້ປ້ອງກັນ ແລະ ປົວນິວຄາເຊີນ.</u>

ນອກຈາກນ້ຳສະກັດຊີວະພາບເຄືອເຂົາຮໍປະສົມນ້ຳໃຫ້ໄກ່ກິນທຸກວັນແລ້ວ ຍັງມີສະໝຸນໄພຊະນິດອື່ນທີ່ຊອກຫາງ່າຍຄື:

1. ເຄືອເຂົາຮໍ 1 ຂ້ຳມື.
2. ເຄືອຜັກຂະ 1 ຂ້ຳມື.
3. ຕົ້ນລາຊາບີ 1 ຂ້ຳມື.
4. ຂິມກະເດົາ 1 ຂ້ຳມື

ນຳເອົາທຸກຢ່າງມາຕຳ, ບີບເອົາແຕ່ນ້ຳ ປ້ອນເຂົ້າປາກໄກ່. ອັດຕາສ່ວນນີ້ໃຫ້ໄກ່ກິນໄດ້ນຶ່ງໂຕ, ໃຫ້ໄກ່ກິນທຸກວັນຈົນກວ່າຈະເຊົາ ແລະຢ່າລືມແຍກໄກ່ທີ່ເປັນພະຍາດໄວ້ຕ່າງຫາກ.

12.4 <u>ອະຫິວາ:</u>

ອາການຂີ້ຂາວເປັນນ້ຳ ເວລາໄກ່ຕາຍຕີນຕົວຈະຊຸ່ງ, ສ່ວນຫຼາຍຕົກຄອນຕາຍໃນລົກ, ສາເຫດເກີດຈາກໄກ່ກິນຂອງເປື້ອນຈາກກ້ອງຕາລາງ ແລະ ຂີ້ສີກ, ເພື່ອບໍ່ຢາກໃຫ້ພະຍາດນີ້ເກີດຂື້ນກັບໄກ່ ຕ້ອງໃຫ້ໄກ່ກິນນ້ຳປະສົມນ້ຳສະກັດຊີວະພາບເຄືອເຂົາຮໍທຸກວັນ ແລະ ສານແຕະປົກຊຸມນ້ຳເປື້ອນບໍ່ໃຫ້ໄກ່ລົງໄປກິນນ້ຳນັ້ນ.

ການປົວອະຫິວາ ໃຫ້ເອົາຢາ ເພນນີຊີລິນ (ໜຶ່ງລ້ານມີລີກຼາມ) ປະສົມນ້ຳກັ່ນສັກໄດ້ 100ເຂັມ, ສັກບ່ອນກ້າມຊີ້ນ. ສັກ 3ວັນຕິດຕໍ່ກັນ, ຈາກນັ້ນ 20ວັນກໍ່ສັກຢາປ້ອງກັນອະຫິວາໄກ່ອີກເທື່ອໜຶ່ງ.

12.5. ຝີດາດ

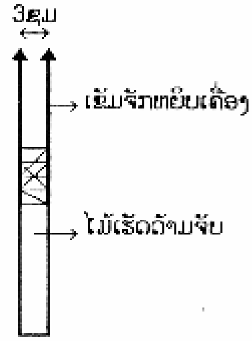

ພະຍາດນີ້ເກີດຂື້ນກັບໄກ່ນ້ອຍ ເປັນຕຸ່ມຕາມໜ້າ ແລະ ຕີນ, ພະຍາດນີ້ ປ້ອງກັນໄດ້ດ້ວຍການສັກຢາປ້ອງກັນ (ຢາປ້ອງກັນຝີດາດ) ຖ້າບໍ່ມີເຂັມສັກຢາ ໃຫ້ເອົາເຂັມຈັກຫຍິບເຄື່ອງ 2ດວງ ມັດໃສ່ ໄມ້ຕົ້ມນໍ້າຮ້ອນກ່ອນໃຊ້ ຈຸ່ມນໍ້າຢາແທງ ໜັງບາງໆຂອງປີກໄກ່ແຕ່ຢ່າໃຫ້ຖືກເສັ້ນ ເລືອດ, ຫຼັງຈາກນັ້ນໜຶ່ງອາທິດຈະເກີດຕຸ່ມ ໜອງສະແດງວ່າໄດ້ຜົນ

<u>ຖ້າໄກ່ເປັນໂລກຝີດາດຈະຕ້ອງຮັກສາດື:</u>

1. ເອົາເຫຼັກເຜົາໄຟຈີ່ບແດງຈີ້ຕຸ່ມນັ້ນ, ຖ້າຈີ້ໝົດທຸກຕຸ່ມໄກ່ຈະອົດບໍ່ໄດ້, ໃຫ້ຈີ້ ປະມານ 1/3 (ໜຶ່ງສ່ວນສາມ) ຂອງຕຸ່ມທັງໝົດທີ່ມີຢູ່ແລ້ວທາດ້ວຍຢາແດງ.
2. ເອົານໍ້າໃບຫຍ້າເກັດງູວຍ່ອງທາ.
3. ປາດຕຸ່ມແລ້ວທາດ້ວຍຫຍ້າເກັດງູວ.
4. ປາດຕຸ່ມແລ້ວທາດ້ວຍນໍ້າປູນໃສປະສົມຂີ້ໝິ້ນ.

<u>ການຮັກໄກ່ເປັນພະຍາດໂດຍທົ່ວໄປ</u>

1. ໄກ່ເປັນຫວັດເນື່ອງຈາກຄວາມອົບອຸ່ນບໍ່ພຽງພໍ, ອາກາດປ່ຽນແປງ ຫຼື ໄກ່ຕາກຝົນ, ລົກໄກ່ມີລົມໜາວພັດຜ່ານ, ພື້ນລົກປຽກຈື້ນ, ອາກາດໜາວ ຂໍ້ແກ້ໄຂຄື: ປັບປຸງລົກໄກ່ ແລະໃຫ້ໄກ່ກິນນໍ້າປະສົມນໍ້າສະກັດຊີວະພາບເຄືອເຂົາຮໍ ຫຼື ລາຊາບີ.
2. ໄກ່ເຈັບທ້ອງ ໃຫ້ໄກ່ກິນຍອດໃບສີດາ ຫຼື ຍອດຂີ້ເຫຼັກ 2 - 3 ຍອດ ປະສົມ ມົດສົມ 2 - 3ໂຕ.
3. ໄກ່ຂີ້ເປັນເລືອດໃຫ້ໄກ່ກິນເຂົ້າປຽກ ປະສົມກັບຖ່ານໄຟລະອຽດ.

<u>ໝາຍເຫດ:</u> **ຫ້າມນໍາສັດປ່ອຍເຂົ້າມາໃນບ່ອນລ້ຽງໄກ່.**

13. ການຕະຫຼາດ.

ການຈຳໜ່າຍໄກ່ເປັນເລື່ອງສຳຄັນ ຖ້າລ້ຽງຈຳໜ່າຍ ປະຊາຊົນທົ່ວໄປລ້ຽງໄກ່ພື້ນເມືອງມີ 3ປະເພດໃຫຍ່ດັ່ງນີ້:

1. ລ້ຽງໄວ້ເບິ່ງຫຼິ້ນ ຫຼື ເອົາໄວ້ເປັນອາຫານພາຍໃນຄອບຄົວ.
2. ລ້ຽງໄວ້ຫຼາຍແລ້ວຈຶ່ງຂາຍເທື່ອດຽວເພື່ອຈະໄດ້ເງິນເປັນກ້ອນ.
3. ລ້ຽງແລ້ວແຍກອອກຂາຍເທື່ອລະໜ້ອຍ ສ່ວນຫຼາຍເປັນໄກ່ຮຸ່ນ ຫຼື ໄກ່ຊອບຍ່າວຊຸມ ສາວ.

ປະເພດທີ່ 2ນີ້ປະຊາຊົນມັກຈະພົ້ກັບຫາເລື່ອງຄິບລຶກໄກ່ ຫຼື ເກີດໂລກລະບາດໄດ້ງ່າຍ, ຍ້ອນການເບິ່ງແຍງບໍ່ທົ່ວເຖິງ, ອາຫານບໍ່ພຽງພໍຈະຂາດທຶນ, ສຳລັບປະເພດທີ 3ນີ້ມັກຈະປະສົບຜົນສຳ ເລັດຢ່າງແນ່ນອນ.